

USTVARJALNI NATEČAJ ZA
SREDNJE ŠOLE

PISMA POSLANCEM

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

KPK

REPUBLIKA SLOVENIJA

KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

INTEGRITETA | ODGOVORNOST | TRANSPARENTNOST

USTVARJALNI NATEČAJ »PISMA POSLANCEM«

Komisija za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju: Komisija) in Zavod RS za šolstvo (v nadaljevanju: ZRSŠ) sta v šolskem letu 2022/23 izvedla ustvarjalni natečaj za srednje šole »Pisma poslancem«.

Cilj ustvarjalnega natečaja je bil spodbuditi dijake in dijakinje k razmišljanju o družbi, družbenih vrednotah in dogajanju okoli njih. Natečaj je predstavljal okvir za razmislek dijakov in dijakinj o vrednotah, kot so integriteta, poštenost, pravičnost, enakopravnost, transparentnost, o posledicah, do katerih lahko pride, kadar posameznik oziroma družba teh vrednot ne gojita in krepi, ter o tem, kako je mogoče z aktivnim in informiranim demokratičnim delovanjem vplivati na družbo in posamezne nosilce oblasti. Slednji naj bi s svojimi pristojnostmi, pa tudi osebno držo in lastnim zgledom sooblikovali omenjene vrednote ter odnos družbe do njih.

Namen ustvarjalnega natečaja je bil pri dijakih in dijakinjah krepiti sposobnost razumevanja in reševanja etičnih vprašanj, s katerimi se mladostniki in družba na sploh vsakodnevno soočamo.

Natečaj je del dolgoročno naravnane projekta Komisije »Integriteta: skupni cilj generacij«, v katerem Komisija naslavlja vprašanje pomena etike in integritete na različnih ravneh izobraževalnega sistema in vloge, ki jo ima slednji pri krepitvi integritete v družbi.

Na natečaj je prispelo 13 pisem, od tega jih je 12 ustrezalo vsebinskim kriterijem natečaja, 4 pisma pa se v izbor niso uvrstila zaradi neskladja s kriterijem števila besed. Kot je bilo to predvideno v natečaju, je Komisija izmed tistih pisem, ki so ustrezala vsem kriterijem, izbrala 5 bolj izstopajočih glede na opredeljeni cilj ustvarjalnega natečaja. Gre za prvih pet pisem, ki so po abecednem vrstnem redu priimkov avtorjev objavljena v tej publikaciji. V nadaljevanju so v publikacijo vključena tudi vsa ostala pisma, ki so ustrezala ciljem natečaja.

Ljubljana, 8. 12. 2022

Drage poslanke, dragi poslanci,

to pismo je izliv vseh mojih iskrenih, pristnih in globokih skrbi ter misli. To je grožnja bridkemu zatiranju in vnvanja alegorija razpadajoče družbe.

KRIK NARODA

»Noben človek ni Otok povsem sam zase; vsak človek je kos Celine ...« To so besede velikega, izjemnega moža, čigar eksistenca je bodisi nalašč bodisi pač nehote spremenila svet. Prav on je eden izmed tistih mož, ki so postavili ključne temelje, ne demokraciji, marveč racionalnemu razlogu za ohranitev dostojanstva. Domala bi lahko z gotovostjo doumeli, da je izvor vse problematike dandanes zgolj pomanjkanje vrojene spodobnosti. Pravim skoraj, saj manjka nekaj, kar se nam tu in tam zdi samoumevno. To je seveda svoboda. To je ključni temelj ne le delovanja družbe, temveč življenja, ki ni samo znosno, ampak je bogato, razgibano in – kot sem rekel – spodobno. In tu se najde ironičen paradoks – le posameznik, čigar duša poseduje vrednoto svobode, lahko odreši ljudstvo pred avtoriteto. Le svoboda lahko osvobaja!

Zatorej naj pride, naj pride nov dan, nova zora in naj v svitu vidimo novo priložnost. Naj pride vnovič ponedeljek, ki bo v nas vse vliv upanje. Le upanje lahko v slehernem posamezniku vzbudi željo, ne, dolžnost po pravičnosti, solidarnosti in integriteti. Cezar je leta 40 pr. n. š. dejal, da si pravi moški lahko moč pridobi le, če je moči vreden. In integriteta, enakopravnost in pravičnost so temelji človekove duševnosti, ki si zasluži spoštovanje.

A naj družba še tako upošteva moralna načela, vseeno je treba začrtati neke predpise, ki morebiti ne bodo mogli pravično vzdržati v vseh položajih, a se bomo zadovoljili z večino. Ti predpisi pa so vselej osnovani na načelih teh vrednot. Kajti če ne bi bili, bi zatonili v birokracijo, nehumanost in nestrpnost. Jata ptic namreč mora vedeti, kam je namenjena in kod je letela dotlej. Če se ti osnovni principi porušijo, se bo jata razšla in človek bo pač otok sam zase. Potrebujemo skupne točke in cilje, da lahko delujemo s skupnim konsenzom kot celota, kajti v nasprotnem primeru bomo leteli sami, samota pa s seboj prinese sovrašтво.

Da pa ne zapademo v osamljenost, moramo skrbno skrbeti za osnovne temelje svobodnega diskurza. To pa nam uspe le z aktivnim demokratičnim delovanjem. Kajti le ta v svoji najosnovnejši manifestativni obliki nedvoumno razodeva prizadevanja za egalitarno, transparentno in povezano družbo. Ta namreč dovoli nam, ljudstvu, da vselej, ko na vrata potrkajo volitve, presodimo, ali so nosilci oblasti ostali zvesti, in se po potrebi odločimo, da je pač čas za spremembe. Edino sistem, ki v sebi skriva možnost za spremembo, je učinkovit. In prav možnost je ključni faktor. Človek je namreč srečen in se počuti svobodnega, ko ve, da lahko kaj stori. Nedejavnost in brezdelje ubijata.

Slovenci smo praktično celo našo eksistenco bivali v zatiranosti. Dolgo pot smo prehodili do sinje trate demokracije in naš sen se nam je zdel tako blizu, da bi ga domala morali doseči. Nismo vedeli, da je pravzaprav že za nami. Nekje zadaj v tisti široki izrojenosti onkraj točke, ki predstavlja hkrati naše sanje in upanje, a tudi požrešne oči avtoritete. In napočil je nov dan, novo upanje in priložnost, da se postavimo na noge in ne bežimo, marveč se s hladnim obrazom obrnemo proti sovražniku ter mu odločno pokažemo, da nas ni strah. Še več, sprevidel bo, da se pravzaprav boji on.

Zatorej vas, vse, prosim. Imejte hraber obraz, bodite neustrašni in pogumni. Varujte mene, mojo družino, prijatelje, znance in družbo. Naj bodo vaši načrti viharji in deroči, in ko napoči čas, bodite kot grom, kajti resnični zmagovalec najprej zmaga in potem odide na bojišče, medtem ko poraženec najprej odide in se nato zavzema za zmago.

Težko delo vas čaka. Država potrebuje ponovno vzpostavitev transparentnega prava, ki ni pogojeno s politiko. Potrebujemo volilne reforme in zagotovitev svobode ter neodvisnosti medijev. V družbo moramo posaditi vrednoto kritičnosti, racionalnosti in svobode. Le civilna družba ve, kaj je dobro za ljudstvo, ta mora predominantno nositi glas ljudstva.

Naj bo to pismo krik krvavečega naroda, zadnji izdihljaj, preden se vse zatemni. Povrnite nam svobodo. Svobodo posameznika, ki bi človeku omogočala odločanje o lastni usodi in uravnavanje svojega početja z vso odgovornostjo, ki je postala vprašljiva.

Zahvaljujem se vam, ker ste prišli do konca, in nikdar ne pozabite, da lahko le vi v našo deželo znova popeljete up po utopiji. Karl Marx je namreč nekoč dejal: »Zgodovina se vselej ponovi. Prvič kot tragedija, drugič pa kot farsa.

Avtor: Luka Andrenšek, I. gimnazija v Celju, Kajuhova 2, 3000 Celje

Mentorica: Juana Robida, prof.

PISMO POSLANCEM IN POSLANKAM

Spoštovani poslanci,

vaše delo, vaše odločitve, vaša dejanja, vaša razmišljanja spremljamo vsi državljani Slovenije, tudi mladi. Priznam, da nisem ravno izvedenka za politična dejanja in politične vsebine, vendar je vaše delovanje tako močno preplavljeno v medijih, da me na nek način usmerja k temu, da razmišljam o blaginji v naši državi. Zavedam se, da ima vsaka država svoje vrednote, svoj začetek, svojo vojno. Zavedam pa se tudi, da je odgovornost vsakega posameznika, da tvorno prispeva k dobrobiti državljanov in državljanek in drugih prebivalcev. Le kolikšna je šele odgovornost vas poslancev, ki vas ljudje z vililno pravico delegirajo za pomembne naloge?

Mladi smo običajno prepoznani kot populacija, ki kritično razmišlja o družbenem dogajanju. Prepoznani smo kot populacija, ki stvarno, a hkrati drzno in smelo komentira dnevne dogodke. Ideje mladih se starejšim velikokrat zdijo naivne, iluzorne, nerealne. Vendar mladi menimo, da je napredek družbe ravno v prestopanju meja, v preizkušanju tistega, česar do zdaj še nihče ni preizkusil. V tem je temelj inovativnosti in blagostanja.

Poslanci morate biti ljudje s pokončno držo, ljudje s pravo mero empatije in razumnosti. Ljudje, ki moč uporabljajo za dobrobit vsakega človeka, še posebej tistega malega, ki nima družbene moči, ki nima dovolj denarja, ki morda niti nima družine ali celo doma ne. Življenje je paleta različnih barv ljudi. Kakšno pa je vaša barva, dragi poslanci? Je črna? Je siva? Ali je pisana in se spreminja glede na potrebe ljudi? Ali je vaša barva čista? Ali se je morda umazala z napuhom za lastno dobrobit? Koliko poznate življenja ljudi, ki so vam zaupali vaše naloge in poslanstvo? Ali dejansko slišite zgodbe o nasilju v družinah? Ali poznate razdejanja v družinah v katerih so žrtve prometnih nesreč? Ali se vas dotaknejo zgodbe družin, kjer je bolezen ali zasvojenost? Ali poznate tihe, vsakodneвне borbe preživetja enostarševskih družin? Ali se vas dotaknejo zgodbe osamljenih otrok, katerih starši trdo garajo in s svojo otopelostjo ne znajo pristopiti k malim in osamljenim dušam?

Poslanci ste tisti, ki s sprejemanjem zakonov krojite življenja posameznikov, družin, lokalne skupnosti in celotne družbe. Vi ste tisti, ki določate, kaj je pravna država in kaj to ni. Poslanci ste tisti, ki dajete sporočilo državljanom in državljanom Slovenije in vsem drugim prebivalcem, kaj je prav in kaj ne, kaj se sme in kaj ne. Vi dajete varnost, da bodo naše pravice uresničene in voljo, da bo vsak izmed nas s ponosom izpolnjeval dolžnosti do sebe, do sočloveka in do celotne družbe.

Ko prebiram članke o dogajanju v naši družbi, najdem veliko nestrpnosti, nadutosti, arogance, dojemanje večvrednosti nekaterih ljudi do drugih. Ob tem se mi kar vsiljuje vprašanje, ali smo se zdrava in pravična družba. Poslanci morate glede na izkazano zaupanje ljudi do vas izbrati držo pravičnega in močnega človeka. Le tako lahko poslanec brani in utrjuje integriteto slehernega človeka v naši družbi.

Ljudje lahko v medijih veliko beremo o ideoloških bojih med poslanci. Trdno verjamem, da ima lahko prav vsak- ne glede na ideološko opredeljenost- svoj pozitiven doprinos k družbi. Verjamem v povezovanje in sodelovanje. Ne verjamem, da je napadanje in žaljenje drugega lahko dobro za ljudi in napredek družbe.

Cenjeni poslanci in poslanke, z vsem spoštovanjem vam nagovarjam k temu, da razvijate držo najbolj pravičnih ljudi na Zemlji. Želim vam držo dalajlame, želim vam držo Mahatme Gandhija. Oba nam sporočata, da so spremembe na bolje možne brez orožja smrti, brez orožja strupenih besed. Le z globoko in karizmatično prepričanostjo v dobro v sebi in drugih ljudeh lahko ozdravimo našo družbo napuha, korupcije, laži, sprenevedanja in brezbriznosti.

Postanimo vsi skupaj čuteča, blaga družba z veliko odprtimi možnostmi za dobrobit v življenja.

Zala Bratkovič

Avtorica: Zala Bratkovič, Gimnazija Murska Sobota

Mentorica: Tadeja Filo, Gimnazija Murska Sobota

DVOJEZIČNOST IN ENAKOVREDNOST

Spoštovane poslanke in poslanci,

pred nekaj dnevi sem se na povabilo g. Andorja Ferenca Dávida, izrednega in pooblaščenega veleposlanika Madžarske, udeležila sprejema v Narodni galeriji v Ljubljani. Dogajanje je v svoje objektivne ujelo več kamer in fotoaparatorov. Najbrž so vsi posneli enake slike in zvoke, a sem prepričana, da smo jih udeleženci doživljali vsak nekoliko drugače. Dovolite mi, da z vami delim nekaj svojih misli in občutkov, ki se dotikajo spoštovanja, enakopravnosti in pravic.

Kot že velikokrat v svojem življenju – prihajam namreč iz predela Slovenije, kjer živi tudi madžarska manjšina – sem na srečanju prisluhnila madžarski in potem še slovenski himni. V nekem trenutku me je prešinilo spoznanje, da sem pri svojih 17-ih letih slovensko himno iz srca in s ponosom zapela samo enkrat, in sicer v Stožicah na tekmi slovenskih odbojkarjev. Le zakaj? Morda je k temu nekaj prispevala tudi politika.

Italijanska in madžarska narodna skupnost imata v skladu z Ustavo Republike Slovenije posebne pravice. O tem, ali je to prav ali ne, nikoli nisem dvomila. Obiskovanje dvojezičnega vrtca, dvojezični pouk v šoli ter raba obeh jezikov v vsakdanjem življenju se mi je zdelo samo po sebi umevno. V otroštvu se nikoli nisem spraševala, zakaj je tako, niti kako bo v prihodnje. Zdaj ko odraščam, si ta vprašanja postavljam vse pogosteje. Še vedno se mi zdi prav, da lahko pripadniki madžarske narodne skupnosti v Sloveniji brezskrbno uporabljajo svoj materni jezik, ohranjajo svojo kulturo in da so ponosni na svojo identiteto. Vse bolj se zavedam, da imamo pravico do vsega tega tudi vsi pripadniki slovenskega naroda, a se mi zdi, da je v domačem kraju ne uresničujemo brez slabe vesti. Naj se tega zavedamo ali ne, smo na slehernem koraku pozorni na to, da ne bi bili na kakršen koli način nespoštljivi do pripadnikov manjšine. Naj na kratko pojasnim.

Mama mi je povedala, da so v njeni mladosti pogovori s prijatelji pogosto potekali tako, da je vsak govoril v svojem jeziku. Najbrž je bilo približno tako, kot je prikazano v Ilustrirani ustavi Republike Slovenije: ob kažipotu Lendava/Lendva stojita dve osebi, ki se pozdravljata s pozdravoma »Pozdravljena!« in »Üdvözlöm!«. Tako si tudi sama predstavljam enakovrednost obeh jezikov. Žal se mi vse bolj dozdeva, da danes ni več tako. Od Slovencev se pričakuje, da bomo govorili madžarsko tudi s sogovorniki, ki z razumevanjem slovenščine nimajo težav. Bolj kot rek »Več jezikov znaš, več veljaš!« se pri nas uveljavlja razmišljanje »Koliko veljaš, je odvisno od tega, kateri jezik znaš!«, pri čemer je merilo izključno znanje madžarskega jezika. Tisti, ki ne obvladajo madžarskega jezika, se zelo težko, ali se sploh ne morejo zaposliti. Lahko pa se, in to celo kot pedagoški delavec, zaposli nekdo, ki nima niti pasivnega znanja slovenskega jezika, če le tekoče govori madžarsko.

Če bolje premislim, to niti ni presenetljivo. V lokalnih medijih sem ob začetku šolskega leta zasledila podatek o številu učencev na naših dvojezičnih šolah. Presenetilo me je, da je na nekaterih izmed teh šol kar tretjina učencev iz Madžarske. Ker ti ne znajo slovensko, je seveda logično, da morajo učitelji tekoče obvladati njihov materni jezik, medtem ko znanje slovenskega jezika ni tako zelo pomembno, saj naj bi bili vsi drugi otroci dvojezični. Resničnost je seveda drugačna! Zato se sprašujem, ali je prav, da profesorji pri uri splošnega predmeta karajo dijake, ker si snovi v zvezek niso zapisali tudi v madžarskem jeziku, ko pa vedo, da si bo snov prebiral, jo ponavljal in tudi odgovarjal samo v slovenskem jeziku.

V mislih mi poleg nešteti izkušnji odzvanjajo tudi slišane izjave profesorjev in medijev, da bo Prekmurje prej ali slej spet madžarsko ter da je meja med državama reka Mura. Sama še nimam volilne pravice in se s politiko ne ukvarjam, a se ob vsem navedenem nekje v moji podzavesti pojavlja zaskrbljenost.

V času Covid-a sem velikokrat slišala besede, da imajo vsi pravice, vendar le do tja in do takrat, dokler z njimi ne posegajo v pravice drugih. Način uresničevanja pravic se ureja z zakoni. Zato se na vas, ki ste glas vseh nas, obračam v upanju, da se boste pri (so)oblikovanju naše prihodnosti z vso odgovornostjo posvetili tudi tej občutljivi, a pomembni temi.

S spoštovanjem / Tisztelettel,

Gaja Hozjan

Avtorica: Gaja Hozjan, Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo, Ljubljana

Mentorica: mag. Saša Cimperman, Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo, Ljubljana

PISMO POSLANCEM – RAZMIŠLJAJMO O MLADIH

Spoštovani poslanci in spoštovane poslanke!

Svet se vsakodnevno spreminja in pada v krizo, zato me zanima: Kako in kdaj nam bodo vodilni v naši državi odprli nova vrata? Kdaj bodo ljudje, ki vodijo državo, začeli razmišljati širše, razmišljati o nas mladih? Kdaj bomo pozabili na preteklost in pričeli verjeti v Slovenijo? Če država nima potrpljenja in vere vase, kako bomo vanjo verjeli mi? Mnogo mladih je brez službe in vedno več jih bo, če te težave čim prej ne bomo odpravili. Če želimo zaposliti mlade, potrebujemo prosta oziroma nova delovna mesta. In kako jih bomo lahko ustvarili? V začetku reševanja tega problema nam je lahko v pomoč dejstvo, da se število zaposlenih, starejših od 65 let, hitro povečuje, medtem ko statistika kaže, da je povprečen Slovenec delovno sposoben od 15. do vključno 64. leta, zaradi česar smatram, da bi bilo treba znižati mejo za starostno upokojitev. Menim, da bi morali v določenih primerih uporabiti tudi prisilno upokojitev, ko se ljudje, ki presežejo starostno mejo za upokojitev, ne želijo upokojiti – teh primerov namreč opažam, da je vedno več. Menim, da bi bilo treba spremeniti tudi pogoje za zaposlitev težko zaposljivih kadrov, kjer se ponuja vsak dan manjše število zaposlitvenih mest. Prav tako bi bilo treba zmanjšati število vpisnih mest na nekaterih fakultetah oziroma omejiti letni vpis študentov na tolikšno število, kolikor jih bo mogoče ob zaključku šolanja tudi zaposliti. Kot pomoč nezaposlenim diplomantom bi lahko država omogočila pomoč pri pridobivanju primerne pomoči iz socialnih transferjev, znižanje davkov ter pomoč pri iskanju zaposlitve v tujini. Ker menim, da vodilni ne želite, da se izobražen kader izseljuje iz naše države, prosim, ustavite nepravilno trošenje javnega denarja ter poskrbite, da bo ta namenjen za pravilno in pošteno delovanje države, da bo namenjen spodbujanju delovanja posameznika znotraj naših meja. Vsak, ki dela z javnim denarjem, se mora zavedati, da to ni njegov denar, ampak denar vseh državljanov in zato nima pravice z njim nepošteno in negospodarno ravnati. Zame tu ni opravičil, še posebej ne v času, ko ima človek občutek, da se vse skupaj podira. Spoštovani poslanec, spoštovana poslanka, vi lahko poskrbite za nas! Nevarnost je, da smo obtičali v novem svetu, kjer je brezposelnost del našega vsakdana! Kot veste, je v Ustavi Republike Slovenije zapisano, da smo pravna, parlamentarna, demokratična in socialna država, zato menim, da bi vsi državljani Republike Slovenije morali imeti pravico do zdravstvene in socialne oskrbe, pravico do dela, izobraževanja in svobodnega izražanja in razmišljanja, ki za našo državo ne drži oziroma mnogim ni omogočen. Zato vas prosim, začnite se iskreno in preudarno pogovarjati med sabo, začnite vlagati tudi v gospodarstvo, turizem in kmetijstvo. Naj začne delovati pravna država! Omogočite vsem državljanom možnost zdravljenja, izobraževanja in lepšo prihodnost v Sloveniji, da se nam ne bo treba izseliti v tujino in bomo smisel svoje prihodnosti videli v sooblikovanju svoje države, države Slovenije. Prosim delujte v dobro vseh nas. Vi ste predstavniki ljudstva, ljudje so vas izvolili, da s svojim glasom delujete v njihovo dobro in zastopate interese, katerih kot posamezniki ne morejo uresničiti.

S spoštovanjem,

Ema Jaklin

Avtorica: Ema Jaklin, Gimnazija Murska Sobota

Mentorica: Tadeja Filo, Gimnazija Murska Sobota

OVIRE PRI VPISU NA FAKULTETO ZA DIJAKE SREDNJIH STROKOVNIH ŠOL

Spoštovani poslanka/poslanec,

sem dijakinja 3. letnika smeri farmacevtski tehnik in čez leto zaključujem Srednjo šolo za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo v Ljubljani. Pri možnosti izbire nadaljnjega šolanja sem naletela na nekaj meni nesmiselnih pravil glede vpisa na fakultete.

Torej dijak iz srednje strokovne šole iste smeri, kot se študij nadaljuje na univerzitetni ravni (npr. Srednja zdravstvena šola – Medicinska fakulteta, Srednja veterinarska šola – Fakulteta za veterino) v srednji strokovni šoli pridobi več strokovnega znanja o tej določeni smeri, kot dijak splošne gimnazije, ki mu znanja na tem strokovnem področju določene smeri primanjkuje.

Njihovo pomanjkljivo znanje, ki je splošno in ne zajema osnov za izbrano študijsko usmeritev, se po mojem mnenju ne more primerjati s štiriletnim strokovnim znanjem, ki je že od začetka izobraževanja usmerjeno na znanja in veščine, ki so podlaga in priprava na usmerjen univerzitetni program.

Zdi se mi tudi, da so bodoči študentje z opravljeno splošno matura (splošna gimnazija) na univerzitetnih programih v zaostanku s strokovnim znanjem, v primerjavi z znanjem dijakov iz usmerjenega izobraževanja v srednjih strokovnih šolah (ki je strokovno in usmerjeno). Hkrati so gimnazijci prikrajšani za enak nivo strokovnega znanja, ki bi ga naj na fakultetah nadgrajevali, namesto tega pa morajo nadoknaditi znanje, ki so ga dijaki iz usmerjenih srednjih strokovnih šol že osvojili.

Po mojem mnenju so predmeti, ki jih za vpis zahteva določen univerzitetni program potrebni samo in zgolj pri splošni maturi, saj s tem dijaki pridobijo neko osnovno znanje, ki je potrebno pri nadaljnjem šolanju. To znanje (iz zahtevanih predmetov), ki ga pokažejo na maturi, pa bi naj nadomestilo strokovno znanje, ki pa ga dijaki na poklicni maturi pokažejo z matura iz strokovnih predmetov (obsega skupek več strokovnih predmetov). Ne zdi se mi logično, da morajo dijaki s strokovnim znanjem opravljati še matura iz zahtevanega dodatnega predmeta.

Po tej logiki imajo dijaki brez strokovnega znanja (torej gimnazijci s splošno matura), boljše izhodišče oz. prednost pri sprejemu na fakulteto, kot dijaki s strokovnim znanjem (torej poklicno matura) iz te smeri. Moje mnenje je, da bi moralo biti kvečjemu obratno.

Ne zdi se mi smiselno, da se učenci z željo po nekem poklicu raje vpišejo na splošno gimnazijo, ki jim nudi manj strokovnega znanja željene smeri, izključno zaradi prednosti za sprejem na univerzitetno smer, kot pa na srednjo šolo, ki bi jim nudila strokovno znanje in podlago za željeno nadaljnje šolanje.

Menim, da so učenci ob vpisu na gimnazije, zaradi navedenih dejstev možnosti nadaljnjega študija, posledično prikrajšani za strokovno znanje, ki bi ga sicer lahko pridobili na izbrani srednji strokovni šoli in ga potem nadgrajevali na fakulteti.

Moj predlog je, da se ukine peti predmet pri poklicnih maturah, če se dijak odloči, da bo nadaljeval šolanje v isti smeri strokovnega izobraževanja. Za dijake s splošno matura, pa bi morali uvesti enoletni tečaj oziroma neko obliko izobraževanja, kjer bi lahko pridobili vsaj nekaj osnovnega strokovnega znanja, ki ga na gimnaziji niso pridobili. Znanje bi lahko pridobili zgolj na usmerjenih srednjih strokovnih šolah.

Tema se mi zdi zelo pomembna, predvsem za mlade, zato sem ta natečaj uvidela, kot priložnost, da to temo izpostavim. Namen mojega pisanja je preprosto osvetliti problem, za katerega se mi zdi, da je pomemben za mnogo učencev in opozoriti na določena neskladja v šolskem sistemu, ki s tem strokovne srednje šole »ovrednoti kot manj vredne« in jih na nek način postavlja v neenakovreden položaj pri izbiri študija. Zdi se mi, da bi z mojim predlogom marsikateri osnovnošolec ali dijak lažje izbral pot do željenega poklica in posledično s čim več znanja opravljal svoj poklic.

S spoštovanjem, Tinkara Vačovnik

Avtorica: Tinkara Vačovnik, Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo, Ljubljana

Mentorica: mag. Saša Cimperman, Srednja šoli za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo, Ljubljana

SPOŠTOVANE POSLANKE, CENJENI POSLANCI,

dovolite mi, da svoje pismo začnem z mislijo klasičnega grškega filozofa Platona: "Demokracija ... je očarljiva oblika vladanja, polna raznolikosti in nereda; je razdeljevanje neke vrste enakosti enakim in neenakim." Misel, ki daje misliti. Misliti o svobodi in nesvobodi, o enakosti in neenakosti, o privilegiranih in nepriviligiranih, o pravicah in dolžnostih. O demokraciji.

Beseda demokracija je močna beseda, a še močnejši je njen pomen. Izhaja iz grških besed demos in kratein, torej ljudstvo in vladati. Vladavina ljudstva. Idealno tipičen pomen demokracije bi torej bil, da bi vladali vsi. Da bi imel glas slehernega državljan enako težo in da bi skupaj bivali v sožitju, v slogi. A še zdaleč ni tako. Krivice se godijo na vsakem koraku, korupcija posega v večino najvišjih državnih institucij, integriteta in poštenost pa že dolgo nista vodilni vrednoti odločevalcev. In to boli. Prav je tako. Mora boleti. Ravno iz tega razloga sem se odločil, da Vam pišem in Vas nagovorim. Vas, naše predstavnike ljudstva.

Slovenija je mlada država, a obstoj njenega naroda sega že stoletja nazaj. Ves ta čas smo se Slovenke in Slovenci borili za jezik, pisavo, kulturo in ozemlje. Borili smo se zase, za svoje naslednike in za svojo domovino. Trpeli smo krivice, presegli razlike, se povezali in si segli v roke. Vse to z enim, skupnim ciljem. Zaživeti na tleh lastne države. Države, ki bo pravična, ki bo enaka do vseh, države, v kateri bo vladala blaginja, države, v kateri bodo na prvem mestu ljudje. Sanje naših prednikov so se le delno uresničile. Res danes živimo na lastnih tleh, v svoji mali, a lepi državi na sončni strani Alp. Ampak naša država še zdaleč ni država vseh nas. Skoraj vsak mesec se v javnosti pojavijo nove korupcijske afeze, podkupovanje in nepotizem pa sta že praktično stalnica našega političnega prostora in ne pritegneta tako velike pozornosti, kot bi jo morala. Vsakodnevno so ljudem kršene pravice, pravna država tone v pozabo, svoboda in enakost pa sta postali sinonima enostavnega kupovanja glasov volivcev. Slovenija, ki na lestvici demokratičnega indeksa pada iz leta v leto, ki se vedno pogosteje pojavlja na vrhu lestvic z ogroženo pravno in socialno državo, ni prava Slovenija. Del krivde za to pa nosite tudi Vi, spoštovane poslanke in spoštovani poslanci.

Rad bi Vas spomnil na trenutek, ki ima v spominu vsakega zavednega državljan in državljanke prav posebno mesto. To je trenutek, ko ste prvič volili. Oblivali so vas občutki evforije, ponosa, a hkrati ponižnosti in strahospoštovanja, ko ste na volilnem lističu prvič obkrožili zaporedno številko kandidata, ki Vas je prepričal. Kandidata, čigar vrednote so se skladale z vašimi in v katerega ste polagali upanje. Verjeli in zaupali ste mu, da bo med odločevalci zastopal Vas in da bo Slovenijo zopet popeljal na pravo pot. Tja, kamor res spada. A nekaj časa zatem se je v Vas pojavil dvom. Pojavila se je afera, dve, tri. Vaš kandidat je bil spoznan za krivega korupcije, a ni odstopil. Brez hrbtenice je še naprej sedel na stolčku, ki mu je prinašal denar, vpliv in ugled. Kot nosilec moči je postajal vedno bolj oportunističen, Vi in Vaše dobro sta mu postala zadnja briga. V Vas pa se je vzbudilo razočaranje. Žalost. Jeza. Prepričani ste bili, da bo tokrat drugače. A ni bilo. Ta cikel se ponavlja iz leta v leto, iz mandata v mandat. In ravno to je tisto, kar ljudi odvrne od politike, kar jim daje občutek, da so brez moči in da je bil njihov glas le kaplja v reko, ki vsakič znova teče stran od integritete in poštenosti.

Jezen sem. Jezen, kot ste bili enkrat tudi Vi. Pravico imam biti jezen. Zabol me vsakič, ko se na naslovnih časopisov pojavi nov sum korupcije, iz katere se marsikdaj razvije afera, ki za udeležene nima omembe vrednih posledic. Boli me, ker vem, da politika ni več prostor, v katerega bi ljudje vstopili, da bi spremenili svet na bolje, kot to želim storiti jaz. "Mlad si in naiven," mi radi rečejo, ker vedno znova predstavljam svojo utopično idejo o svetu enakosti, integritete in pravičnosti, o svetu, v katerem bosta korupcija in boj za lastno korist le še besedi v učbeniku zgodovine. Tudi sam vem, da sem naiven, ker verjamem v lastne sanje. Zavedam se tega, a nočem nehati. Še naprej želim verjeti, da lahko svet spremenimo na bolje. Tega ne morem storiti sam, to lahko storimo le skupaj, ko zakrpamo razlike in čez prepade, ki nas razdvajajo, zgradimo mostove, ki nas bodo povezali. Nas in naše sanje o boljši prihodnosti. Vem, da ste o tem sanjali tudi Vi, in želim Vam vlti zaupanje, da te sanje obudite. Želim si, da res postanete predstavniki ljudstva, ki zagovarjajo poštenost, empatijo in enakost. Vem, da kdaj naredite napako, kot jih delamo prav vsi, ki se učimo živeti. Želim si le, da napako priznate, zanjo sprejmete odgovornost in s tem postanete zgled hrabrosti in poguma. Ni še prepozno, da postanete predstavniki vseh nas, ne samo lobijev in denarja, ki trenutno vladajo tako v Sloveniji kot drugod po svetu. Ni še prepozno, da začnete delati tisto, kar je prav.

Zaključil bom z besedo, s katero sem začel. Demokracija. Vladavina ljudstva. Ne vladavina denarja in interesov, ampak vladavina pravičnosti in splošnega dobrega. Z upanjem v srcu Vas nagovarjam, da Slovenijo zopet spremenite v demokratično državo, kjer na prvem mestu ne bosta kapital in moč, pač pa bodo na prvem mestu ljudje. Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci, rotim Vas, da naredite prvi korak na poti uresničevanja naših skupnih sanj o prihodnosti. Sanj o moderni državi, v kateri bodo najvišje družbene vrednote enakopravnost, svoboda, čut za sočloveka in pravičnost. O naši državi. O Sloveniji.

Z upanjem v lepšo, prijazno prihodnost Vas spoštljivo pozdravljam.

Avtor: Max Jerovčnik, I. gimnazija v Celju

Mentorica: Juana Robida, I. gimnazija v Celju

PISMO POSLANCEM O MOŽNOSTIH IN PREDLOGIH IZBOLJŠAV

Spoštovani poslanci in spoštovane poslanke!

Zadnja tri leta so bila tako za vas kot tudi za nas zelo naporna. Zgodilo se je veliko slabega pa tudi nekaj dobrega, na kar smo lahko vsi ponosni. S skupnimi močmi nam je uspelo vsaj na nek način zaustaviti eno najhujših epidemij bolezni na svetu.

Z vsem našim znanjem se uspešno zoperstavljamo tudi veliki gospodarski krizi, ki nas obkroža. Ta je namreč posledica ne le epidemije, ampak tudi vojne, ki še dandanes poteka na Vzhodu Evrope. Vsi smo lahko zelo ponosni nase in naše slovenske korenine. Če ne bi bili narod kot smo, se verjetno ne bi pred 31. leti osamosvojili in postali tako zanimiva in priljubljena država v svetu, kot smo danes. Toda sami pri sebi vemo, da bi bilo lahko še boljše, a kaj ko nas naša zavist in ljubosumje ne vodi do tistega želenega cilja, ki ga hočemo doseči. Veste, vsi bi radi živeli v državi, kjer se cedita le mleko in med, nihče pa se dandanes ne želi potruditi za delovanje v dobro države, temveč raje ves denar »pobere« zase in uživa na lovorikah. Veste, tudi revni ljudje so med nami. Žal, je dandanes velik problem. Zato mislim, da bi vi kot predstavniki države morali kazati pravi obraz slovenski družbi. Kajti, če vi ne boste delovali za dobrobit države, je velika verjetnost, da tudi državljani tega ne bodo naredili. Menim, da bi se morali zgledovati zlasti po drugih državah v Evropi, kot so med drugim Skandinavske države, kjer imajo bolj urejen zdravstveni sistem, šolstvo, gospodarstvo, ali pa morda po Avstriji, Belgiji ali Nemčiji, kjer ljudje delajo v prid države. To smo lahko opazovali na primeru Nemčije, ki se je s svojo lastno disciplino uspela opolnomočiti po drugi svetovni vojni. Ustavimo svoj pogled tudi v sedanosti, z dogodki v Ukrajini, ki se ni predala tudi, ko so vsi že mislili, da bo padla. Tako državljani kot tudi predsednik so vzeli orožje in se šli borit za svojo državo, kulturo, svobodo in za svoj prav. To bi nam lahko bila na nek način spodbuda, da tudi mi začnemo razmišljati v duhu poguma in domoljubnosti.

Smo narod izjemnih športnikov, ki nas leto za letom navdušujejo, razveseljujejo in predstavljajo našo deželo v najboljši luči. Zakaj lahko Slovenci stopimo skupaj le takrat, ko glasno navijamo za naše športnike? Zakaj ne bi to počeli dan za dnem in si med seboj pomagali? Tudi vi, predstavniki države, zakaj ne bi svoja nestrinjanja reševati na druge načine in ne z blatenjem, javnim napadanjem en drugega? Vi ste vsakodnevni predstavniki Slovenije v svetu. Vi bi morali biti tisti, ki kažete nam mladim vrednote in dostojanstvo države.

V svojem razmišljanju bi se spotaknili tudi ob energijsko krizo, ki nas dandanes pesti prav zaradi vojne in tudi nekaterih napak v gospodarstvu. Vzemimo na primer neizgradnje večjega števila vetrnih elektrarn ali hidroelektrarn. Vsi se zavedamo, da je treba varovati naravo, vendar mislim, da je bolje uporabiti denar za porabo obnovljivih virov, kot pa za neobnovljivi vir, ki obenem še bolj onesnažuje okolje. Glede tega nam je lahko vzor naša severna sosedica Avstrija, ki večino energije proizvede s pomočjo vetra in vode. Pomembno je najti več alternativnih rešitev za probleme, ki se dogajajo, tudi v zvezi z naravo, ki nas obkroža, npr. subvencije za namakalne sisteme, izgradnjo vodovodnih sistemov na nedostopnih krajih.

Pomembno je razvijati državo in zanjo skrbeti, da bodo prihodnji rodovi lahko uživali v vseh njenih lepotah. Kajti država smo mi vsi, ki v njej živimo! Omenil bi še rad zanimiv citat Cankarjevega leposlovnega dela, ki ga je omeni tudi nekdanji politik Stanovnik: »Za hlapca rojeni, za hlapca vzgojeni«. Srčno upam, da ni bilo, ni in nikoli ne bo tako, kot je bilo v zgodovini. Stopimo skupaj z dvignjenimi glavami in kažimo svetu ter dokažimo že enkrat kdo smo in kaj zmoremo!

S spoštovanjem,

Teo Jerebic, dijak 3. letnika Gimnazije Murska Sobota

Avtor: Teo Jerebic, Gimnazija Murska Sobota

Mentorica: Tadeja Filo, Gimnazija Murska Sobota

SPOŠTOVANI POSLANEC/SPOŠTOVANA POSLANKA!

Sem Maja Recek, dijakinja 2. letnika Ekonomske šole Murska Sobota, in vas na začetku lepo pozdravljam.

Zavedam se trenutne situacije v državi in vem, da ni vse tako, kot bi moralo biti. Vem, kako pomemben je državni zbor za našo državo in prav tako se zavedam, da se vi, spoštovani poslanci, trudite ustvariti čim boljše državo. Lahko vam povem, da vam na žalost trenutno ne uspeva doseči ta cilj. V naši državi ni več povezanosti med ljudmi in zelo primanjkuje prijaznosti do sočloveka. To pa seveda ne pomeni, da se tega ne da rešiti.

V celotnem svetu trenutno vlada hudo stanje in prav tako je v naši državi. V Sloveniji je bilo v zadnjem letu preveč nasilja in umorov. Zavedam se, da poslanci ne morete vplivati na posameznika, ki se odloči za to dejanje, lahko pa pokažete in storite nekaj na tem področju. Po televiziji velikokrat spremljam, kako nagovarjate ljudi, vendar se velikokrat izkaže, da se poslanci v parlamentu ne razumete preveč, oziroma se vidi, da nimate prijateljskega odnosa drug do drugega. Naša država oziroma vsaka država bi naj temeljila na spoštovanju in razumevanju med ljudmi. Toda kako se naj mi, navadni ljudje, razumemo in spoštujemo, če pa niti poslanci ne morete priti do skupnega dogovora? Seveda ne želim biti preveč kritična, saj vem, da ste tudi vi, poslanci, navadni ljudje.

Marsikomu je otežilo življenje tudi brutalno zvišanje cen. Zavedam se, da za to niste krivi samo vi, ampak celoten svet in trenutna situacija v svetu. Na trenutke dajete občutek, kot da se ne zavedate, da si nekateri ljudje tudi ne morejo privoščiti vsega. Če smo popolnoma iskreni, vsi vemo, da najprej poskrbimo zase in ne za druge. Toda vi ste glas ljudstva in vam ne bi smelo biti vseeno za nas, navadne ljudi.

Upam, da si po prebranem ne mislite, da sem le razvajena najstnica, ki še nima pojma, kaj bi počela v življenju, in da še ne vem, kako se vrti svet.

Mladi se še kako zavedamo današnjega sveta in vemo, da se skoraj vse vrti okoli denarja. Vem, da boste sedaj nekateri to zanikali, vendar je to res in se kaže v današnjem svetu. Seveda nisem hotela izpostaviti samo vas, poslancev, ampak tudi vse ostale vplivne ljudi.

Vem, da vam te moje besede najverjetneje ne pomenijo veliko, vendar vseeno upam, da so vsaj nekatere izmed vas nagovorile in postavile na realna tla, oziroma da boste vsaj poskušali začeti gledati skozi oči današnje mladine.

Lepo vas pozdravljam in se vam zahvaljujem, da ste si vzeli čas in prebrali moje pismo.

Avtorica: Maja Recek, Ekonomska šola Murska Sobota, srednja šola in gimnazija

Mentorica: Janja Adanič Vratarič

ALI LAHKO? NE, NE SMETE. NE MORETE. NE BOSTE.

S temi besedami nas kot nebogljenе otroke peljete skozi leta našega odraščanja. Vsiljujete nam pravila in postavljate omejitve. Učitelji, njihovi nadrejeni in naša družbena elita to počnete pod pretvezo, da so vaša dejanja usmerjena v naše dobro. Pravite, da pomagate pri oblikovanju značaja, da se bomo tako zmogli uspešno spopadati z izzivi današnjega sveta. Trdite, da skrbite za našo rast, da bomo lahko posegli po zvezdah. Nas podkupujete, da bomo le tako sposobni doseči nedosegljivo. A to so laži. Lažniva in izkrivljena dejstva.

Že davno zastareli sistem, v katerega ste se tudi sami spretno ujeli, nam vsiljuje lažne obljube enakosti, varnosti in svobodne izbire. Gre za častivredne temelje, a vendarle mladostnika postavljajo pred nedosegljivo, kajti vsakdan je drugačen. Zelo drugačen. Soočamo se z zatiranjem, neenakostjo in izkoriščanjem. Pritiski bližajoče se odraslosti, visokih pričakovanj, želje po ugledu in velike odgovornosti nam povzročajo stres, nas ženejo v bolezen, hromijo našo ustvarjalnost in vedoželjnost.

Ob obsegu dela, ki ga moramo opraviti, bi moral biti rezultat nekaj hvalevrednega, nekaj častivrednega. Pa je?

Klon – to je rezultat našega šolskega sistema. Slaba kopija izvirnika, ustvarjenega pred mnogimi leti, a popolnoma neustreznega za današnji čas; neustreznega za kateri koli čas. Človeštvo je napredovalo v mnogih stvareh, le na področju šolstva ne. Zakaj ni nikomur v interesu, da se tu zgodijo premiki? Zakaj slepo vztrajamo v tem absurdnem početju?

Spremembe so nujne. Vprašanje je le, ali je naša želja po njih dovolj močna, da se dotakne srži problema. Ali smo torej pripravljeni na miselni preskok, želimo obuditi že davno pozabljeno empatijo, ki tiho ždi v nekem mračnem kotu in čaka na razsvetljenje slehernikov? Brez sočutja bomo namreč sami sebi v pogubo. Brez sočutja bo svetu zavladala norost. Sicer pa smo morda prav temu priča. Sprašujem vas torej: Ali obstaja pot iz te norosti? Ali zmoremo rano zapreti, ne da bi bolečino še poglobili?

Vsilili so nam prepričanje, da ne moremo, da ne zmoremo, da ne smemo. Toda samo predstavljajte si, kaj vse bi lahko dosegli, če bi smeli, če bi nam bilo dovoljeno upati si, sanjati.

Uprimo se zatiranju, neenakosti in izkoriščanju. Uprimo se pohlepu, ljubosumju, popolnosti. Zaupajmo vase, v svojo moč. Razprimo krila in poletimo svetlejši in lepši prihodnosti naproti. Prihodnosti, ki nas ne bo oropala ustvarjalnih misli, razvrednotila naše enkratnosti in v kateri bomo lahko v polnosti ujeli svojo usodo ter se uresničili kot svobodomiselnih, iznajdljivi, odločni, ustvarjalni in sočutni posamezniki.

Moč, da svet spremenimo, je v nas. V našo bit so položene želje, potrebe, hrepenenja, stremenja in sanje. Posameznik je le minljivo bitje. Toda skupaj ... skupaj imamo moč, da ta naš mali skorajda že pogubljeni svet znova utirimo. Skupaj lahko premikamo gore zmot.

Četudi si želim in pozivam k dejanjem, se zavedam, da je treba biti previden. Ne dovolimo, da nestrpnost postane naša poguba. Tudi lkar je imel gorečo željo, ker pa je ni zmožel in znal obvladati, so se mu krila stopila in nikoli ni užil bližine in topline sonca. Njegovo hrepenenje je za vedno ostalo neizpolnjeno, za vedno izgubljeno v mračnih valovih morja. Zato ponovno opozarjam – ne dopustimo nestrpnosti in neučakanosti, da raztopi vosek na krilih naših sanj.

Pridite! Pridružite se mi! Razprimo krila. Poletimo novi zori naproti. Zori, ki up in sanje spreminja v novo stvarnost.

Avtor: Mali Vidmar Vrabc, Srednja šola Veno Pilon Ajdovščina

Mentor: dr. Melita Lemut Bajec in Mateja Ceket Odar

SPOŠTOVANI!

Mladostnik 19. stoletja in mladostnik danes sta povsem različni osebnosti. Šolski sistem 19. stoletja in šolski sistem današnjega časa pa sta zelo podobna sistema. Učni načrti, učne metode in vrednote se v zadnjih 200 letih niso bistveno spremenile. Ali ni to čudno? Svet se neustavljivo razvija, a temelji izobraževanja ostajajo enaki. Kako lahko pričakujete, da bomo mladi soustvarjali svet v skladu s svojimi potrebami, željami in hotenji, če so temeljna načela vzgoje vedoželjnih mladih umov zastarela in neučinkovita?

Tole je kruta resnica: Večini učencev šola ni hram znanja, temveč vodnjak, ki jih napaja s stresom in dolgčasom. Učni načrti so prenatrpani, prav tako možgani učencev, ki se polnijo s tonami nepotrebnih in mnogokrat zastarelih podatkov, neuporabnih v resničnem svetu. Vse za pridobitev ocen, ki so menda pokazatelj uspeha. Namesto da bi nam pomagal rasti, nas naš šolski sistem zavira. Ne opremi nas z osnovami, kot kako plačevati davke, kako izpolnjevati uradne obrazce, kako se soočiti s stvarnimi težavami ... Duševno zdravje, učinkovito reševanje sporov in kritično mišljenje so zastavljene vrednote. To so vsakodnevni izzivi, s katerimi se soočamo.

Čemu naj bi bila šola torej namenjena?

Šola bi nas, mlade, morala pripravljati na resnični svet. Pomagati nam bi morala najti svoje mesto v njem. Zagotovo ne bi smela biti edini cilj našega mladega življenja, četudi bi morala biti ključna v našem razvoju. V varnem in umirjenem okolju bi izobraževanje postalo največja vrednota, mi pa opremljeni s praktičnim in teoretičnim znanjem, dejansko uporabnim za delovanje v današnjem svetu. Takšna šola ne bi več predstavljala nujnega zla.

Ali vidimo rešitev?

Rešitev je. Namesto nepotrebnega pomnjenja podatkov, ki jih zlahka najdemo na spletu, bi nas morala šola naučiti kritično misliti, da bi znali ločiti seme od plevela ter se zoperstaviti manipuliranju zakonodajalcev, prodajalcev, oglaševalcev ... Športu, likovnemu in glasbenemu ustvarjanju bi morali dodeliti pomembnejšo vlogo, saj napolnjujejo in izpolnjujejo. Te dejavnosti ne bi smele biti ocenjene, njihov namen bi moral biti razbremenitvene narave. Poleg tega bi morala šola zagotoviti usposobljene strokovnjake, ki bi učence opremili z veščinami za učinkovito spopadanje s težavami. In kar je najpomembnejše, sistem se mora odzivati izzivom sodobnega časa. Posodobitev učnih načrtov in učnih metod je nujna. Skrb za udejanjanje temeljnih občečloveških vrednot še bolj.

Spoštovani predstavniki hrama demokracije!

Želimo in zahtevamo nov način izobraževanja! Ne za nas, ki zapuščamo srednješolske klopi, temveč za naše otroke in vnuke. Želimo, da šola postane oaza inovativnih idej. Pričakujemo, da bo v njej sleherni posameznik prepoznan v svojem bistvu glede na svoje potrebe, želje in zmožnosti.

Avtorji: Lara Likar, Robert Stoyanov, Andraž Masten, Timon Hreščak, Vid Srebot in Neža Velikonja Krašan, Srednja šola Veno Pilon Ajdovščina

Mentor: dr. Melita Lemut Bajec in Mateja Ceket Odar

SPOŠTOVANI!

Mladi smo najpomembnejši del družbe, smo njena prihodnost. Čutimo pa, da se tega naša okolica ne zaveda dovolj. Še več, počutimo se zapostavljene in prepuščene same sebi. Družba, ki bi nas morala podpirati in spodbujati, namesto tega zanika naše interese in potrebe.

Eden poglavitnih dejavnikov v procesu našega zorenja je tudi šola. V njej preživimo velik del svojega dneva. Je naš drugi dom. Njeno poslanstvo je skrb za naš razvoj in našo dobrobit.

Ko so naši šoli leta 1971 nadeli ime po ime ajdovskem umetniku Venu Pilonu, so to storili v upanju, da bomo kot Pilon odločni, edinstveni, samosvoji posamezniki, ki bomo svoje življenje živeli brezkompromisno in brez obžalovanj, kot se je sam izrazil – »*do roba*«.

In prav to je vizija, ki bi jo vsaka šola morala ohranjati ob prehodu v novi čas. Morala bi biti gibljiv, razvijajoč se organizem, sposoben stopati v korak z razvojem družbe. Žal čutimo, da se ta vizija nemalokrat izgublja na račun brezosebnih učnih načrtov, ki jih trenutni šolski sistem narekuje. Od nas zahteva brezsmiselno pomnjenje, moral pa bi razvijati kritično mišljenje, samostojnost in iznajdljivost. Dijaki smo utesnjeni v okvire zastarelih metod poučevanja, ki v sodobnem času niso več učinkovite. Predstavljajo zgolj breme in zatirajo našo ustvarjalnost. Tako ni presenetljivo, da se vse pogosteje soočamo s tesnobo, kroničnim stresom in depresijo.

Veliko denarja in truda smo vložili v gospodarstvo in industrijo. Zgradili smo avtoceste, postavili elektrarne in industrijska poslopja, vlagali smo v vojsko ... Čas je, da poskrbimo za razvoj intelektualnega skeleta naše družbe, šolskega sistema. Ta namreč ostaja enak že desetletja, v mnogočem pa stoletja.

Dovolj dolgo smo v sebi nosili breme napak prejšnjih generacij. Tega se ne gremo več! Pravico imamo povedati, kaj mislimo in čutimo. Hočemo aktivno oblikovati svojo usodo in s tem tudi usodo prihodnjih generacij.

Živeti hočemo vse do roba!

Avtorji: Zarja Bizjak, Žan Rupnik, Maja Likar, Tajda Lampe, Aleks Pahor, Srednja šola Veno Pilon Ajdovščina

Mentor: dr. Melita Lemut Bajec in Mateja Ceket Odar

PISMO POSLANCEM

Spoštovane poslanke, cenjeni poslanci,

Slovenci smo stoletja hrepeneli po svoji državi, vendar smo se ves ta čas podrejali tuji nadvladi. Z vrhunskimi deli številnih literatov od Primoža Trubarja dalje smo utemeljili narodno zavest in dokazali, da se naš jezik lahko kosa z velikimi. Za samostojnost so koprnela srca mnogih narodnih buditeljev od Vodnika do Cankarja vse do takrat, ko se je s plebiscitom o samostojnosti Slovenije z zelo visoko volilno udeležbo začrtala nadaljnja pot našega naroda in prvič demokratično uveljavila ljudska volja. Potem ko smo se osamosvojili, so se uresničila hrepenenja nešteti generacij in zlasti tistih, ki so si goreče prizadevali za narodno suverenost. Slovenci smo dobili posebno darilo, demokratično republiko, o kateri so dotedanji rodovi samo sanjali. Cena demokracije, možnosti, da lahko vsak polnoleten posameznik odloča o vodenju svoje države, je bila nepredstavljivo visoka. Spomnimo se vseh žrtev revolucij, uporov, gibanj in navsezadnje vojne za samostojno Slovenijo, zadnje ovire na trnovi poti do sanj. Kje je pokončna drža danes? Kadar se spominjam teh prelomnih dogodkov, začutim grenkobo in žalost, ker vem, kako smo tedaj hrepeneli in v kakšen svet se prebujamo danes. Volilna udeležba je v primerjavi z nekdanjo močno upadla, generacija mojih vrstnikov rajši od politike spremlja družbena omrežja in nakupuje, ker so nad politiko obupali, kljub temu da odloča o skupni prihodnosti. Ob gledanju razprav državnega zbora opažam, da marsikdo pozablja na 3. člen ustave in se ne zaveda, da je v službi državljanov, do katerih mora gojiti spoštljiv odnos. Če se vprašam, zakaj državljanke in državljanji ne hodijo redno na volitve, zakaj je državljanska kultura med dijaki tako zanemarjena, ugotovim, da se je zaupanje ljudi v državo skrhalo s korupcijskimi aferami, ki so oškodovalе državno blagajno prispevkov bogatejših in revnih, z nespoštljivim odnosom do ljudi in lomastenjem po skupnem premoženju. Politik ne sme biti oseba, ki mu je bilo ugotovljeno kršenje integritete, zato je razdelan moralni kompas prvo, po čemer bi se morali izbranci ljudi odlikovati. Nekdaj mogočna slovenska podjetja so v rokah tujcev, soočamo se z izseljevanjem mladih izobražencev, ki so se dolga leta šolali v Sloveniji, potem pa jo zapustili in se z njihovimi dosežki sedaj hvalijo tujci. Slovenščino postopoma izpodriva angleščina, narodna identiteta, ki se je s kapljami znoja in krvi oblikovala stoletja, blede v morju potujčevanja. Kje je narodni ponos, s katerim smo slovenščino povzdignili na evropsko raven, ponos, zaradi katerega danes govorimo slovensko? Pomnimo, da je bil nekoč Slovenec kmet, njegov jezik popreproščen, vrednote nemške. Kdo bi si takrat mislil, da bomo prišli tako daleč? Da svoji domovini zagotovimo prihodnost, kakršno si zasluži, pričakujem, da namesto obtoževanja odpuščate in ste namesto oziranja na zmote drugih pozorni na lastne odločitve. Poslanci bi morali biti mladim zgled, ne tarča posmeha in zbadanja. Odkar se zanimam za politiko, si želim, da bi stereotip o politikih, ki lažejo in kradejo, končal na smetišču preživetih razprtij o levih in desnih, partizanih in domobrancih, socialistih in kapitalistih. Ivan Cankar je nekoč zapisal: »Hlapci! Za hlapce rojeni, za hlapce vzgojeni, ustvarjeni za hlapčevanje! Gospodar se menja, bič pa ostane in bo ostal na vekomaj, zato ker je hrbet skrivljen, biča vaje in željan!«

Pomnite njegovo misel in lep pozdrav

Mentorica: Blanka Pokeršnik

Martin Krvina Glavica

